Kvinnor Svenska kyrkan

Kvinnoglöd

Ett nyhetsbrev från Kvinnor i Svenska kyrkan – KviSk

nr 3 • 2025

Tolv kvinnor att inspireras av

12 kvinnors kallelse
Kyrkan och samhälle i förändring
Susanne Wigorts Yngvesson och
Mia Lövheim (red.), Verbum

Böcker

Antje Jackelén inleder bokens förord med frågan ”Ännu en bok om 1900-talets kvinnohistoria-behövs det verkligen?” Och hon besvara frågan med ett bestämt Ja.

Hon motiverar detta med den tydlighet som framträder i ett hundraårsperspektiv när man blickar tillbaka. Kvinnornas drivande roll för samhällsförändring synliggörs och Jackelén uppmärksammar de likarade auktoritära strukturerna då som nu.

Omvårdnad och fostran i familj och samhälle, utbildning inom folkskola och folkhögskola samt organisation på nationella och internationella arenor är bokens tre huvudområden.

Ett exempel på förändringsarbete är kvinnors rätt att prästvigas, vilket blev verklighet 1958. Det är extra intressant eftersom denna rätt nu ingår i förslaget till svensk kulturkanon. Kvinnorna är Ebba Pauli, Anna Söderblom, Elisabeth Beskow, Anna Sörensen, Gertrud Aulén, Emilia Fogelklou, Gunnel Hermelin, Ester Lutteman, Siri Dahlqvist, Anna Bohlin, Ingeborg Wikander och Signe Walder.

Jag vill särskilt belysa Anna Bohlin (bilden) eftersom hon blev förmoder till vår förening KviSk.

I rollen som biskopinna i Härnösands stift ingick uppdragen att vara husmor, filantrop och stöd i biskopens uppdrag. Anna Bohlin gjorde mer – hon använde sin andlighet, sitt nätverk, sin begåvning och sitt utrymme till att organisera kvinnorna inom kyrkan.

Hon framhävde och stärkte kvinnornas position genom bildandet av en kyrklig kvinnoförening 1942 i stiftet, Härnösands stifts kyrkliga kvinnoråd (HSKK). En nationell motsvarighet, Kvinnliga kyrkorådet, bildades så småningom där Annas syster Margit Sahlin fick en framträdande roll.

HSKK blev stilbildande för det kvinnliga lekfolkets organisering och verksamhet på nationell nivå. Kvinnor i Svenska kyrkan, vår förening, har sitt ursprung i HSFF och Kvinnliga kyrkorådet. Anna Bohlins roll och betydelse har förblivit dolt i historien.

Jag rekommenderar - läs boken och låt er värmas och inspireras av dessa 12 kvinnor som gått före och banat väg för oss. Jag håller med Antje Jackelén, deras verk är riktmärken och kan ge oss både mod och kraft att fortsätta bryta nya vägar och riva hinder för jämställdhet i kyrka och samhälle.

Marianne Staaf Gälldin

Fredsarbetet fortsätter efter projekt

FREDSPROJEKT Efter drygt tre års idogt arbete kunde projektet ”Fred på jorden – Fred med jorden” överlämna sin utvärdering till styrelsen vid konferensen Höstglöd 4 oktober.

Det var på årsmötet 2022 som Kvinnor i Svenska kyrkan beslöt starta projektet efter en motion från stiftsgruppen i Luleå stift. Initiativtagare var Gunilla Bäckström, Skellefteå, som också först ledde arbetet. Gunilla drabbades senare av sjukdom och efter hennes död har projektet fortsatt drivits i hennes anda.

Marianne Staaf Gälldin i projektets arbetsgrupp berättade på Höstglöd att nästan alla stiftgrupper har deltagit i projektarbetet. Flera stiftsgrupper har också genomfört studiecirklar för att öka kunskapen om freds- och klimatfrågor.

Kvinnor i Svenska kyrkan ska nu besluta hur föreningen ska fortsätta arbetet för fred på och med jorden.

Både slutrapporten och utvärderingen läggs ut på kvinnorisvenskakyrkan.se

Teologens önskan om hur kyrkan ska ta hand om sin skog

Nästa uppslag

Kyrkan har guldläge att påverka

Svenska kyrkan har guldläge att ställa om till ett mer hållbart skogsbruk som gynnar den biologiska mångfalden. Inför kyrkomötets beslut i november föreslås förändringar, men Petra Carlsson Redell är rädd att det inte är tillräckligt.
– Jag hoppas innerligt att de tar chansen att påverka en skogsindustri som behöver omställning, säger hon.

Petra Carlsson Redell, professor i teologi och präst i Svenska kyrkan Foto: Karin Bernspång

Petra Carlsson Redell är professor i systematisk teologi och präst. Som så många andra är hon orolig och rädd för hur klimatförändringarna kommer att drabba mänskligheten och inte minst hur den kommer att påverka barnens framtid.

– Jag har all anledning att vara orolig och har varit både ledsen och nedstämd, men när jag upptäckte att det finns en gemenskap mellan människor som vill agera har det blivit känslomässigt bättre.

Hon är dock väldigt förvånad att inte fler agerar.

Den handlingskraft som politikerna visade under pandemin, då samhället snabbt gick att ställa om, borde även kunna praktiseras när det gäller klimatkrisen, menar hon.

– Men något sådant har vi ännu inte sett och det är obegripligt.

Petra Carlsson Redell tror att det kan beror på en slags andlig omognad, och att vi inte orkar ta itu med det som är tungt och svart.

Svenska kyrkan är landets femte största skogsförvaltare, en tillgång som utgör ungefär två procent av kyrkans totala ekonomi. När den här artikeln skrivs har inte det slutgiltiga förslaget till beslut lagts, men bland annat föreslås att skogen ska ”förvaltas så att andlig, ekologisk, social och ekonomisk hållbarhet balanseras.” och att “Tillgångarna ska förvaltas i enlighet med kristen etik och kyrkans grundläggande värderingar.”

Till beslutet kommer även att anges hur stor procent av skogen som ska stå utan kalhyggen år 2030. Bland biologer förespråkas en betydligt större del hyggesfritt skogsbruk, än de 20 procent som kyrkans skogsutredning föreslår. Det handlar om att lämna kvar tillräckligt mycket skog så att lavar och mossor kan leva.

De hittills föreslagna förändringarna är inte att gå tillräckligt långt, enligt Petra Carlsson Redell.

– Kyrkan riskerar att missa chansen att påverka en industri som behöver ställas om, vilken den skulle tjäna på långsiktigt, säger hon.

Petra Carlsson Redell är glad att det föreslås att kyrkans skogsbruk ska ske i ett närmare samarbete med samerna som verkar i de områden där avverkningar planeras. Inte som nu samråda med dem utan vara överens med dem om vad som ska göras.

– Det skulle vara helt nytt i svenskt skogsbruk. Både modigt och bra.

EFTERLYSNING: Fyll på vår historia

På KviSk:s hemsida finns en rubrik *Om oss* och en underrubrik *Vår historia*, alltså föreningens historia. Nu ska vi fylla på med text under den rubriken och jag efterlyser bidrag till vår historia. Det finns redan texter som ska bearbetas. Gunilla Löfgren och Gunilla Åkesson kommer att bidra, Bulle Davidsson granskar språkligt och jag sammanställer.
Skriv gärna en rad om det är något du vet om eller om du har viktiga bilder, som du gärna vill ha med i berättelsen om KviSk:s historia.

Marianne Staaf Gälldin
marianne.staaf.galldin@hotmail.com

Nunnans liv väcker tankar

FILM Maud Nycanders dokumentär Nunnan som kom 2007 var ett tankeväckande och vackert porträtt av den unga Marta som efter gymnasiet klev in som novis i den strängaste av ordnar, Karmeliterordern.

I den nya dokumentären **Nunnan - 25 år i kloster** får vi respektfullt och stilla veta hur det har gått. Vad som har hänt med Moder Maria av Bebådelsen som nu är hennes namn, och vad som har hänt med hennes stora familj. Filmen berör lika mycket som den väcker frågor om vad tro är och vilka konsekvenser den kan få. En inblick i ett liv så långt från ett svenskt vardagsliv av i dag. Filmen visas på bio.

Karin Bernspång

a skogsbruket

”Det finns en kvinnokraft som kyrkan skulle behöva”

Även den samiska andligheten har något att lära kyrkan, enligt teologen.

Hon vill lyfta den samisk medvetenheten om att det i marken, skogen och vattnet finns något som är större än vårt förnuft. Något osynligt vi inte förstår men ska respektera.

– Detta ovärderliga har vi tappat bort. Vi ska inte sätta ett pris på Guds skapelse utan respektera den. Luther betraktade pengar och den egna prestationen som vägen till lycka som avguderi. I stället bör vi lyssna på Gud, så om kyrkan i förvaltandet av sin skog tänker på Mammon så står det i tydlig strid mot kyrkans lära, säger Petra Carlsson Redell.

Innan intervjun avslutas så återvänder Petra till tanken på andlig omognad i kulturen som kan vara anledning till att vi inte förmår att ta hand om den oro för klimatet som finns, och att vi därför inte jobbar för att hitta nya vägar.

– Jag tror att det hos många kvinnor finns en större andlig mognad så det är dags för kvinnor att steppa upp som andliga ledare. Det finns en slags kvinnokraft som jag tror att kyrkan skulle behöva nu. Det är ofta kvinnor som fått hantera vägen genom sorg, oro och tårar i familjen, där finns en nedärvd kompetens som vi behöver nu.

Beslut om kyrkans skogsbruk tas på kyrkomötet 17-19 november.

Karin Bernspång

krönika

Komma samman och gå vidare

I ett föredrag för några veckor sedan talade kyrkohistorikern Joel Halldorf om individens ansvar för demokratin. Vad kan vi, jag, göra när vi ser hur demokratiska fri- och rättigheter naggas i kanten runt om i världen? Det finns ingen handbok för sådant. Men, sade Halldorf, människor måste komma samman.

Vad gjorde arbetarna för att få till bättre villkor? De kom samman. Så växte också nykterhetsrörelsen och frikyrkorörelsen fram. Det började antagligen med att några började samtala. Jag kan tänka mig att det först var en litania över sakernas tillstånd, men att det så småningom växte fram en kraft i det gemensamma, som fick människor att ta steget från gnäll till konstruktiva samtal.

Också för oss kan det vara frestande att klaga. På att få vill engagera sig i föreningslivet, på kostnader för verksamheten, på att Kvinnor i Svenska kyrkan är en relativt okänd organisation i vissa kyrkliga sammanhang, ja det finns säkert en hel del. Men när vi kommer samman tänds det i idéverkstaden! Och inte bara det, vi får också del av varandras styrka likaväl som av de svårigheter vi tampas med. De senare blir lättare att bära när vi gör det tillsammans. Då växer vi, blir modigare och mer uthålliga.

Första helgen i oktober var kontaktpersoner från stiftsgrupperna samlade till Höstglöd i Linköping. Samtalen där blev generösa och idérika. Det fanns gott om uppslag att ta med hem. Jag tror det var så de flesta kände när vi efter högmässa och lunch skingrades i olika väderstreck.

Hur läget är i Israel och Gaza när du läser detta vet jag inte. När krönikan skrivs, 9 oktober på eftermiddagen, har parterna just kommit överens om en första fas på väg mot fred. Låt oss be för att det ska hålla hela vägen.

Bulle Davidsson,
ordförande

Politiker och kolonilotternas moder

PORTRÄTT Anna Lindhagen (1870–1941) var en betydande politiker och rösträttsförespråkare. Hon hade ett stort socialt engagemang och gjorde betydande insatser för bland annat barn.

Anna växte upp i en borglig Stockholmsfamilj, utbildade sig till sjuksköterska och blev Röda korsetsyster som 20-åring.

Hon satt tolv år i Stockholms stadsfullmäktige för socialdemokraterna där hon engagerade sig särkilt i bostadsfrågor och för att barn och ogifta mödrar inte skulle skiljas åt, för nykterhet och för att äldre, sjuka och de som tillfälligt hade råkat i nöd skulle få hjälp utanför fattigvården. Hon intresserade sig även för stadsmiljön och för att arbetare också skulle ta del av parker och grönområden.

1906 tog hon initiativet till föreningen Koloni-trädgårdar för att upplåta mindre jordlotter till befolkningen.

Anna Lindhagen deltog även i fredsarbetet, och satt i styrelsen för Sveriges Kvinnliga Fredsförening (SKF).

Ur text av Anna Jakobina Johanna Lindhagen, www.skbl.se

Anna Lindhagen på promenad, 1930-tal. Foto: Stadsmuseet.

Röster för fred höjs över världen

Kvinnor måste höja sina röster. Det var en återkommande uppmaning på de två seminarierna under Ekumeniska veckan där KviSk var medarrangör.
– Fred nås inte genom tystnad och kommer inte av sig själv så låt oss agera tillsammans, sa Hana Kirreh, från organisationen Wi'am i Palestina.

Ekumenik

Hon var en av deltagarna i seminariet ”Höj din röst och agera” om kvinnors arbete för fred i Palestina, Tanzania och Sverige.

Wi'am är en kristen organisation som jobbar för konfliktlösning genom bland annat rådgivning, medling och utbildning. Allt för att hantera problemen som skapats på grund av ockupationen och bristen på frihet för det palestinska folket.

Situationen skapar spänningar och splittring, inte minst inom familjer.

– Vi jobbar hårt för att skydda och supporta kvinnor och unga som lider av både politiskt förtryck och ett patriarkalt system. Vi tror att när kvinnors röster blir hörda finns en möjlighet till fred och rättvisa, säger Hana Kirreh, som deltog via länk från Betlehem.

Christina Nakey och Elistaha Nikolao Mlay från den lutherska kommuniteten Ushirika wa Neema i nordöstra Tanzania berättade om sitt arbete för att stärksa och utbilda unga och kvinnor. Foto: Karin Bernspång

Hon hade inte fått inresevisum till Sverige eftersom Sveriges ekumeniska kvinnoråd, som bjudit in, inte ansågs tillräckligt illförlitlig enligt beslutande myndigheten.

På plats var dock systrarna Christina Nakey och Elistaha Nikolao Mlay från den lutherska kommuniteten Ushirika wa Neema i nordöstra Tanzania.

Där driver de en Montessoriskola för barn och ett college för unga, med övertygelsen att utbildning är en förutsättning för att kunna skapa sig en framtid.

I Tanzania utgör 70 procent av befolkningen personer 30 år eller yngre. Vilket skapar många lågbetalda jobb och stor arbetslöshet som i sin tur skapar en desperat sitation med mycket droger.

– För oss är det viktigt att lära barn och unga att bli självständiga, och vi lägger stor vikt vid att lära ut hur man löser konflikter, säger syster Elistaha.

Systrarna jobbar aktivt med unga kvinnor. Dels genom att försöka hjälpa dem undan tidigt giftermål, dels med mödrar hur de ska ska ta hand om familjen för att undvika att barnen lämnar hemmen för tidigt.

Kommuniteten ser sig som fredsarbetare och jobbar också ekumeniskt med flera olika kyrkor för att utveckla en fredlig dialog i ett land med stora utmaningar.

Trots skiftande problem i Palestina, Tanzania och Sverige så är det tydligt att arbetet för fredliga lösningar är ett och detsamma.

Under seminariet ”Sanningen ska göra er fria” konstaterades bland annat av Antje Jackelén att en av Jesu strategier för att lösa konflikter var att han ställde frågor och ofta visade på en tredje väg.

– Förlåtelse och helande går hand i hand i Bibeln, och det är verkligen att skapa fred, sa tidigare ärkebiskopen.

Karin Bernspång

KviSk – **Kvinnor i Svenska kyrkan är en partipolitiskt obunden riksorganisation, grundad 1947 som Sveriges kyrkliga kvinnoråd. Vi finns över hela landet. Vi välkomnar kvinnor engagerade i kyrkan eller andligt sökande. Vi arbetar för att uttrycka kristen tro utifrån kvinnors erfarenheter, stärka kvinnors identitet och självkänsla samt främja deras insatser i kyrka och samhälle.**

Kvinnoglöd nr 3/2025 Årgång 15.
Kvinnoglöd är ett nyhetsbrev från Kvinnor i Svenska kyrkan, KviSk, och ges ut 4 ggr/år, finns även på hemsidan www.kvinnorisvenskakyrkan.se.
Nyhetsbrevet trycks på miljövänligt papper hos Silanders Grafiska AB i Göteborg
Manusstopp för nästa nummer: 28 november 2025
Ansvarig utgivare: Bulle Davidsson.
Redaktör: Karin Bernspång
Redaktionsråd: Karin Hedner, Lunds stiftsgrupp, Marianne Staaf-Gälldin, Härnösands stiftsgrupp och Inger Boman Luleå stiftsgrupp och styrelsemedlem.
Redaktionens mejladress: karin.bernspang@gmail.com
Telefon 070-589 85 87

Gå med i KviSk!

För att bli medlem gå in på hemsidan kvinnorisvenskakyrkan.se/bli_medlem.

Betala in medlemsavgiften 100 kr till bankgiro 422-3699 eller Swish 123 691 8593.

Har du bytt adress eller mejladress?
Meddela både din stiftsgrupp och Solveig Blom, som har hand om medlemsregistret: solveigamblom@gmail.com